

Hög och normal skyddsnivå för enskilda avlopp

Bedömningsunderlag och riktlinjer

© Köpings kommun
Rapporten skriven av
Samhällsbyggnadsförvaltningen, 2021-11-23
Antagen av:
Samhällsbyggnadsnämnden, 2021-12-16, §

Förord

Köpings kommun har sedan 2010 tillämpat en policy för bedömning av normal och hög skyddsnivå för enskilda avlopp. Policyn beslutades av dåvarande miljönämnden. Under senare år har det framkommit ny vägledning samt stöd för bedömning av skyddsnivå och därför uppdateras underlaget enligt denna riktlinje.

Innehåll

Hög och normal skyddsnivå för enskilda avlopp	5
Bakgrund	5
Syfte.....	5
Lagstiftning och vägledande dokument	5
Utgångspunkter för bedömning av normal eller hög skyddsnivå	8

Hög och normal skyddsnivå för enskilda avlopp

Bakgrund

Den 2 juni 2010 beslutade den dåvarande miljönämnden om en policy för bedömningsunderlag och riktlinjer för normal och hög skyddsnivå för miljö- och hälsoskydd gällande nya avloppsanläggningar. Sedan policyn beslutades har kunskapsläget kring enskilda avlopps miljöpåverkan utvecklats, vilket lett till att det också kommit ny vägledning för bedömning av skyddsnivåer. Mot bakgrund av ny kunskap och vägledning revideras policyn.

För att besluta om vilka krav som ska ställas på ett enskilt avlopp finns olika skyddsnivåer framtagna. Med skyddsnivå menas att det görs en bedömning av den planerade avloppsanläggningens placering och dess påverkan på miljö och hälsa. De skyddsnivåer som krav ställs utifrån är antingen normal eller hög skyddsnivå avseende miljöskydd och hälsoskydd. För miljöskydd handlar skyddsnivå främst om vilka reningskrav för fosfor och kväve som gäller för platsen. För hälsoskydd utgår man från risk för negativ påverkan på människors och djurs hälsa på grund av utsläpp av sjukdomsframkallande ämnen.

Enligt miljöbalkens 2 kapitel 7 § ska bedömning göras i varje enskilt fall och miljönyttan ska vägas mot kostnaderna för åtgärden.

Syfte

Syftet med denna riktlinje är att förenkla handläggningen av prövning av ansöknings- och anmälningsärenden för enskilda avloppsanläggningar upp till 200 personekvivalenter (pe). Riktlinjen kan också ses som en information för den sökande i syfte att förklara vad Samhällsbyggnadsnämnden grundar bedömningar och beslut på.

Lagstiftning och vägledande dokument

Enskilda avlopp regleras av miljöbalken. I miljöbalkens 9 kapitel 7 § framgår att:
”Avloppsvatten skall avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål skall lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.”

Till detta kommer sedan förordning, föreskrifter, allmänna råd och vägledningar som reglerar när anmälan respektive ansökan krävs men utgör även stöd och hjälp för kommunerna i Sverige att göra likartade bedömningar.

I Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanläggningar för hushållspillvatten framgår vilka krav på rening en avloppsanläggning ska uppfylla för hög respektive normal skyddsnivå både för miljöskydd (tabell 1) och för hälsoskydd.

	Normal skyddsnivå	Hög skyddsnivå
Reningskrav	BOD ₇ : 90 % Fosfor: 70 %	BOD ₇ ¹ : 90 % Fosfor: 90 % Kväve: 50 %

Tabell 1. Krav som ska uppfyllas för normal respektive hög skyddsnivå för miljöskydd.

För hälsoskyddet måste en bedömning av området tas i beaktande, om det till exempel är ett känsligt område som kräver svårtillgänglig utsläppspunkt eller behöver avloppsanläggningens reningsförmåga ökas på grund av närhet till vattentäkter, vattenskyddsområden eller känsliga vattendrag/sjöar.

Havs- och vattenmyndigheten har även en vägledning för prövning av små avlopp och i denna framgår kriterier för när hög respektive normal skyddsnivå ska tillämpas.

Köpings kommun ligger i Norra Östersjöns vattendistrikt där det finns en rad olika åtgärder för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. För Samhällsbyggnadsnämndens del gäller åtgärd 4 vilket kortfattat innebär att ställa krav på åtgärder för att minska fosforutsläppen från enskilda avloppsanläggningar till de vattendrag som riskerar att inte klara kraven att uppnå god ekologisk status.

GIS-stöd

Det kartsystem, så kallat GIS-stöd (Geografiskt Informationssystem) som finns till hjälp för bedömning av skyddsnivå är framtaget av WSP Sverige AB på uppdrag från Havs- och vattenmyndigheten. Stödet består av kartor som visar resultatet av en riskbedömning för påverkan på recipient eller grundvatten till följd av belastning från ett tillkommande avlopp i det aktuella området.

Syftet med GIS-stödet är att skapa bättre förutsättningar för en skälig, rättssäker och nationellt likriktad bedömning av skyddsnivåer vid prövning av små avlopp enligt 2 kapitlet 3 § miljöbalken.

GIS-stödet är ett nationellt stöd och därför finns inte lokal kännedom med i kartskikten.

¹ Biokemisk syreförbrukning under sju dygn.

Kartorna är framtagna genom en riskvärdering av olika kriterier utifrån miljökvalitetsnormer för ytvatten samt en retentionsfaktor som bedömts vara en viktig faktor vid bedömning av påverkan från små avlopp. Den lokala retentionspotentialen som används i underlaget är framtaget av JTI (Institutet för jordbruks- och miljöteknik) och SLU (Sveriges Lantbruks Universitet). Uppgifter om aktuell jordart kommer från SGUs (Sveriges Geologiska Undersökning) jordartskarta.

Underlagen bygger på riskbedömningar som är ett resultat av en sammanvägning av kriterier. Riskbedömningarna delas in i riskklass 0-4 där riskklass 0-2 betyder att en avloppsanläggning som klarar en rening med normal skyddsnivå bedöms som tillräcklig. Riskklass 3-4 bör medföra större krav på rening. Riskklasserna är uppdelade i färger för att synas i kartan, se tabell 2.

0	Ett avlopp riskerar inte att påverka vatten inom DARO ² eller specifikt vatten ³
1	Ett avlopp har väldigt liten risk att påverka vatten inom DARO eller specifikt vatten
2	Ett avlopp har liten risk att påverka vatten inom DARO eller specifikt vatten
3	Ett avlopp riskerar att påverka vatten inom DARO eller specifikt vatten
4	Ett avlopp har stor risk att påverka vatten inom DARO eller specifikt vatten

Tabell 2. De olika riskklasserna och deras färgkod i kartan.

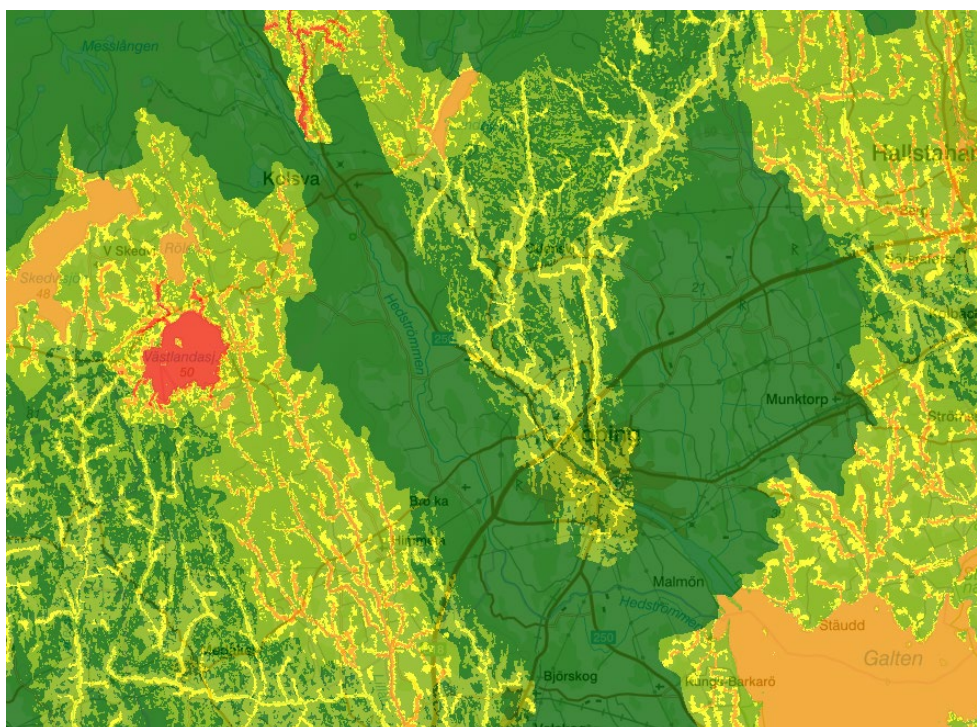

Bild 1. Översiktsbild av Köpings kommun från GIS-stödet med de olika färgkoderna enligt tabell 2.

² Delavrinningsområde

³ Närmsta belägna vattenområde

Utgångspunkter för bedömning av normal eller hög skyddsnivå

Med miljölagstiftningen och nationell vägledning som grund, är utgångspunkten för bedömning av skyddsnivå i Köpings kommun GIS-stödet. Det är dock viktigt att understryka att GIS-stödet är ett nationellt stöd som inte tar hänsyn till lokala förhållanden. Lokal kännedom blir därmed också en faktor att väga in i den samlade bedömningen.

För Köpings kommun innebär det att hög skyddsnivå för miljöskydd tillämpas i områden som markeras orange eller rött i GIS-kartan. Sker utsläpp från avloppsanläggningen till ett vattendrag eller liknande som snabbt transporteras till ett orange eller rött område kan också hög skyddsnivå komma att tillämpas. Detta med anledning av vattendragens känslighet för ytterligare tillförsel av fosfor. En samlad bedömning av vilken skyddsnivå som behövs görs alltid i varje enskilt fall. I vissa fall kan hög skyddsnivå också tillämpas inom områden som är gröna eller gula beroende på lokala förutsättningar.

Andra faktorer som gör att hög skyddsnivå behöver tillämpas kan vara närheten till badplats, dricksvattentäkt eller tätbebyggda områden. Hög skyddsnivå kan också behöva tillämpas där utsläpp sker inom vattenskyddsområde, i ett Natura-2000 område eller inom andra känsliga naturområden. Liknande bedömning kan också tillämpas om det byggs flera fastigheter i en samlad bebyggelse.

Gällande hög skyddsnivå för hälsoskydd kommer det likt hög skyddsnivå för miljöskydd att tillämpas inom områden som är orangea och röda i GIS-kartan. Även här kan till exempel badplatser, närhet till vattenskyddsområden och enskilda dricksvattenbrunnar samt skyddsvärda naturområden leda till hög skyddsnivå inom övriga områden.